

ПРОГРАМ РАДА ISS/KS H190

Квалитет земљишта

Овај програм рада усвојен је на седници Комисије која је одржана 26. маја 2015. године, а одобрио га је Стручни савет за опште области стандардизације на седници одржаној 23.09.2015. године.

1 Увод

1.1 Предмет и подручје примене

Предмет рада Комисије за стандарде јесу стандардизација у области квалитета земљишта, карактеризације земљишта, пестицида, оплемењивача земљишта, терминологије и методе испитивања.

а) Општи називи пестицида и других хемијских средстава у пољопривреди

Основни предмет рада је стандардизација општих назива пестицида и других хемијских средстава у пољопривреди. Као резултат уређења општих назива пестицида избегнут је сваки конфликт са постојећим трговачким називима или називима фармацеутских лекова. Ово омогућава коришћење општих назива у свим облицима комерцијалне трговине, као и регулационим и законским мерама које се односе на трговину, како на националном тако и на међународном нивоу.

Давање назива хемикалијама које су намењене за људску или ветеринарску употребу изван су предмета и подручја примене комисије KS H190.

б) Квалитет земљишта

Стандардизација у области квалитета земљишта углавном обухвата опис земљишта, дефиниције појмова, узорковање земљишта, мерење и извештавање о карактеристикама земљишта и потенцијалном загађењу, мониторинг квалитета земљишта, електронску размену података везаних за земљиште, као и упутства за управљање у области земљишта. Ова упутства обухватају: упутства за побољшање квалитета земљишта описујући методе за чишћење загађених земљишта, упутства за процену ризика по здравље људи и екотоксиколошког ризика у складу са употребом земљишта, као и упутства за описивање деградације земљишта у односу на локално и дифузно загађење, ерозију, губитак органских материја и ризик од клизишта.

в) Оплемењивачи земљишта и супстрати

Основни предмета рада комисије је стандардизација две врсте материјала који се користе у пољопривреди, хортикултури и баштованству:

- оплемењивачи земљишта који се додају земљишту углавном ради побољшавања његових физичких услова без изазивања штетних ефеката;
- супстрати, односно материјал у којем се узгајају биљке.

г) Карактеризација земљишта

У овом домену, предмет рада је стандардизација у области квалитета земљишта, укључујући класификацију, дефиниције појмова и узорковање земљишта.

1.2 Опсег рада Комисије

Комисија за стандарде прати рад техничких комитета ISO/TC 190, *Квалитет земљишта*, и ISO/TC 081, *Општи називи пестицида и других хемијских средстава у пољопривреди*, Међународне

организације за стандардизацију (ISO), као и техничких комитета CEN/TC 223, *Оплемењивачи земљишта и супстрати*, и CEN/TC 345, *Карактеризација земљишта*, Европског комитета за стандардизацију (CEN).

1.3 Историјат рада Комисије

Комисија за стандарде KS H190 је првобитно основана 27.10.1999.године.

Комисија за стандарде KS H190, *Квалитет земљишта*, образована је решењем бр. 1271/12-27-01/2012 од 30. августа 2012. године. Због промене у саставу комисије урађено је решење о измени и допуни решења бр. 1271/12-27-01/2012 од 30.08.2012. године, које датира од 7.јула 2015.године под бројем 521/14-27-01/2015.године.

2 Пословно окружење

2.1 Опште

На пословно окружење у сектору индустрије, производње, промета материјала, као и у пракси на коју се односи предмет и подручје примене ове комисије, утичу политички, економски, технички, законодавни и социјални аспекти.

Задатак комисија за стандарде Института јесте да врше усаглашавање српских стандарда са европским, и то усвајањем европских стандарда као националних. Осим тога, приликом преузимања европских стандарда као српских морају се повући сви национални стандарди за исте предмете стандардизације који су у супротности са њима. По том принципу и Комисија KS H190 врши преузимање европских стандарда и сродних докумената као националних.

У односу на европско законодавство, поједини прописи су у потпуности хармонизовани, а поједини делимично. У табели 1 дат је упоредни преглед европских и одговарајућих српских прописа, као и националних прописа који немају директну везу са европским законодавством.

ТАБЕЛА 1

Европски пропис	Национални пропис	Степен хармонизације
IPPC Directive	Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине (Сл. гласник РС, бр. 135/2004), са изменама и допунама	Потпуно хармонизовано
2010/75/EU, Industrial Emission Directive	Директива 2010/75/EУ о емисијама из индустрије која је ступила на снагу 6. јануара 2011. обједињава 7 постојећих директива из три различита сектора животне средине – контроле индустријског загађења, квалитета ваздуха и управљања отпадом.	степен транспозиције нове директве у национално законодавство износи 76%
Directive 99/31/EC on landfill of waste	Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10); Уредба о одлагању отпада на депоније („Службени гласник РС”, бр. 92/10)	Потпуно хармонизовано
	Закон о средствима за заштиту биља („Службени гласник РС”, бр. 41/2009).	

<p>Уредба Европског парламента и Савета 2003/2003/ЕК од 13. октобра 2003. године за минерална СИБ и Уредба Европског парламента и Савета 1774/2002 од 3. октобра 2002. године за органска СИБ биљног и/или животињског порекла.</p>	<p>Закон о средствима за исхрану биља и о оплемењивачима земљишта („Службени гласник РС”, бр. 41/2009).</p>	<p>Усклађен</p>
	<p>Одлука о изменама одлуке о висини накнаде у области средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта („Службени гласник РС”, бр. 30/2014)</p>	
	<p>Одлука о изменама одлуке о висини накнаде у области средстава за заштиту биља („Службени гласник РС”, бр. 30/2014)</p>	
	<p>Правилник о измени правилника о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње и о храни и храни за животиње за коју се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља („Службени гласник РС”, бр. 72/14 од 14. јула 2014)</p>	
	<p>Правилник о изменама и допунама правилника о садржини декларације и упутства за примену средстава за заштиту биља, као и специфичним захтевима и ознакама ризика и упозорења за човека и животну средину и начину руковања испразњеном амбалажом од средстава за заштиту биља („Службени гласник РС”, бр. 21/2012)</p>	
	<p>Правилник о изменама и допунама правилника о садржини и начину вођења листе одобрених супстанци, листе забрањених супстанци и листе средстава за заштиту биља на основу издатих решења о регистрацији средстава за заштиту биља („Службени гласник РС”, бр. 61/14 од 11. јуна 2014)</p>	
	<p>Уредба о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Службени гласник РС”, бр. 88/2010)</p>	

	Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања („Службени гласник РС”, бр. 23/1994)	
1907/2006 REACH Directive, Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals Директива о регистрацији, евалуацији, ауторизацији и рестрикцијама хемикалија	Закон о хемикалијама Закон о биоцидним производима	Потпуно хармонизовано
Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety (OJ L 031 , 01.02.2002).	Закон о безбедности хране (Службени гласник РС, бр. 41/2009)	створен је правни основ за транспоновање прописа из тзв. Хигијенског пакета ЕУ
	Закону о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС”, бр. 62/06)	

2.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

Трошкови мерења спроведених ради испитивања, процене и смањења загађења земљишта могу се лакше одредити него финансијска корист од предузимања одговарајућих превентивних мера против загађења земљишта. Додатно, финансијска квантификација уложеног труда од стране управа које се баве законима у вези са заштитом земљишта је комплексна. Такође, јасно је да загађење земљишта има утицај на економију, на пример на губитак економске вредности земљишта. Међутим, стварни финансијски губитак ће варирати у зависности од локације, а и зависиће од фактора који нису у вези са загађењем земљишта.

Целокупно тржиште за пестициде може се поделити у два сектора:

- Новоразвијени пестициди, обично из хемијских компанија развијених европских земаља, Северне Америке и Јапана. Ово су, углавном, врло специфични пестициди и они чији се нови називи налазе у оквиру листе ISO општих назива.
- Са друге стране тржишта долазе пестициди који више нису покривени оригиналним патентом, који обично траје 20 година, и због тога се могу сматрати 'застарелом технологијом'. Они се углавном производе изван великих развијених подручја и представљају мање специфичне пестициде, а у великом броју случајева захтевају већу дозу како би били успешни.

У времену када се у свету тежи већој производњи хране да би се задовољиле потребе, пољопривредна производња се не може замислити без савремених технологија које подразумевају примену пестицида и вештачких ђубрива. Веома је значајно да се сачува храна произведена током вегетације, што значи да је неопходно уклањање или сузбијање штетних организама.

У нашој пољопривреди, према подацима Светске организације за храну (FAO), губици од различитих штетних организама у биљној производњи износе око 28 %, што јасно указује на то да је неопходна примена пестицида у циљу смањења губитака и обезбеђивања сигурне производње.

Са друге стране, пестициди представљају одређени ризик за људе и животну средину, па је циљ да се тај ризик смањи на најмању меру како би се добила здравствено безбедна храна са аспекта примене.

Као последица промена климатских услова, као и приступа у сузбијању корова последњих деценија, примећују се промене у саставу коровске флоре, како на **руралним** стаништима тако и на обрадивим површинама. Запажа се појава резистентних корова, односно једногодишње широколисне корове потискују отпорније термофилне врсте.

Приказ сузбијања дивљег сирка у кукурузу у периоду 2001–2012. године на подручју општина Сомбор, Апатин и Оџаци

Година	Засејано ha	Сузбијано ha	%
2001.	15 360	8 909	58,0
2002.	14 749	7 817	53,0
2003.	14 509	8 996	62,0
2004.	12 971	8 691	67,0
2005.	14 365	10 056	70,0
2006.	10 036	4 908	48,9
2007.	11 573	7 222	62,4
2008.	11 570	7 266	62,8
2009.	10 411	6 497	62,4
2010.	8 655	5 098	58,9
2011.	10 060	7 686	76,4
2012.	9 784	8 933	91,3

Од 1990. године знатно је повећана потражња за тресетом и алтернативним материјалима. Укупна потражња за тресетом се повећала за око 10 %, углавном због повећања потражње за супстратима (професионална и хоби употреба и даље се највише заснива на тресету). Присутна је велика трговина биљкама које се гаје у саксији; успех ових производних линија веома зависи од квалитета и поузданости супстрата. Значајна замена тресета алтернативним материјалима у неким земљама се појављује и у оплемењивачима земљишта, иако се код супстрата доследност, поузданост, стабилност, физичко-хемијске особине и новчана вредност тресета тешко пореди.

2.3 Захтеви тржишта

Стандарди из надлежности Комисије KS H190 примењују се у пословном окружењу Србије. Спецификације и ови стандарди чине основу за производне и комерцијалне послове.

Пошто су стандарди из надлежности Комисије KS H190 у релативно широкој употреби, неопходно је да се редовно иновирају.

2.4 Аспекти животне средине

Аспекти животне средине су у великој мери обухваћени стандардима који су у оквиру предмета и подручја примене рада Комисије.

Утицај пестицида на животну средину је веома велики. Значајнија нарушавања у биоценозама региструју се при систематској примени високотоскичних пестицида, углавном органохлорних једињења. Ови препарати се слабо разлажу у води и земљишту, поседују способност акумулације у организмима биљака и животиња, па њихова дуготрајна примена у неограниченим количинама

испољава значајна дејства на биоценозе. Велику опасност представља присуство пестицида у ланцу исхране. Постепено акумулирани у једним организмима, овим путем исхране лако се предају другим. Већина пестицида (међу њима и органохлорни) поседује изразиту способност концентровања и испољава активно биолошко дејство на топлокрвне животиње. Бројни су подаци о деловању пестицида на птице, посебно на оне врсте које се хране рибом, као и птице грабљивице, тј. оне врсте које се налазе на крају ланца исхране.

Стандарди у области пестициде дају генеричке називе пестицида којима се постиже праћење животног тока једног пестицида и смањење њиховог негативног утицаја на животну средину.

Стандардима за карактеризацију земљишта успостављају се методе којима се прате параметри који утичу на животну средину. Хемикалије које се користе у оквиру стандардизованих метода анализе за карактеризацију земљишта проузрокују минималне негативне утицаје на животну средину. При примени ових метода у потпуности се подржава забрана коришћења штетних хемикалија и води се рачуна о безбедности и заштити здравља људи који њима рукују.

3 Очекиване користи од рада Комисије

Основне користи које се очекују од рада Комисије KS H190 јесу следеће:

- доношење националних стандарда за методе испитивања који су идентични са европским и/или међународним стандардима, чиме се обезбеђује ефикасан алат за проверу испуњености услова утврђених законима и/или прописима донетим на међународном, регионалном или националном нивоу;
- обезбеђење упоредивости резултата испитивања и њихово признавање применом националних стандарда за методе испитивања који су усаглашени са европским и/или међународним стандардима;
- пружање подршке надлежним министарствима у текућим активностима на хармонизацији националне регулативе са европском регулативом обезбеђивањем националних стандарда усаглашених са европским и/или међународним стандардима;
- успостављање заједничке терминологије;
- стандардизација метода карактеризације земљишта;
- уклањање препрека у трговини;
- представљање и заступање националних интереса у поступку доношења међународних и европских стандарда;
- побољшања у области заштите животне средине.

4 Заинтересоване стране

Све заинтересоване стране у Републици Србији позване су да учествују у раду Комисије KS H190 како би у њој непосредно и равномерно били заступљени интереси и потребе свих релевантних страна.

У саставу Комисије KS H190 тренутно су заступљени представници законодавних органа, индустрије, Градског завода за јавно здравље Београд, Института за земљиште, Института за ратарство и повртарство, Института за заштиту биља и животну средину, Пољопривредног факултета.

5 Циљеви и стратегије за остваривање циљева

5.1 Циљеви

Комисија KS H190 има следеће циљеве:

1. Доношење националних стандарда и сродних докумената из области рада Комисије KS H190 преузимањем ажурних издања одговарајућих европских и/или међународних стандарда и сродних докумената, при чему је преузимање хармонизованих европских стандарда приоритетни задатак;
2. Повећање броја националних стандарда из области рада Комисије KS H190 који настају преузимањем европских и/или међународних стандарда методом превођења на српски језик или бар одржавање постојећег броја националних стандарда на српском језику;
3. Побољшавање и осавремењивање постојећих изворних националних стандарда узимајући у обзир Интерна правила Института, одговарајуће међународне споразуме, националну регулативу, као и постојеће потребе заинтересованих страна;
4. Активније учешће Комисије KS H190 у раду релевантних европских и/или међународних техничких комитета;
5. Промовисање примене српских стандарда и сродних докумената из области рада Комисије KS H190 кроз организовање семинара и округлих столова и штампање публикација објављених стандарда;
6. Побољшање конкурентности српских компанија на отвореном тржишту ЕУ.

5.2 Стратегије за остваривање циљева

1. Остваривање циљева Комисије KS H190 заснива се на дефинисању приоритета рада Комисије, а то је да прати рад техничких комитета ISO/TC 190, *Квалитет земљишта*, и ISO/TC 081, *Опити називи пестицида и других хемијских средстава у пољопривреди*, Међународне организације за стандардизацију (ISO), као и техничких комитета CEN/TC 223, *Опемењивачи земљишта и супстрати*, и CEN/TC 345, *Карактеризација земљишта*, Европског комитета за стандардизацију (CEN);
2. Ревидирање текстова повучених националних стандарда објављених на српском језику у складу са новим издањима европских или међународних стандарда да би се одржао или повећао број објављених националних стандарда насталих преузимањем европских и/или међународних стандарда на српском језику;
3. Редовно преиспитивање изворних националних стандарда и адекватно планирање договорених ревизија, измена и исправки тих стандарда;
4. Учесће чланова Комисије KS H190 у раду релевантних европских и/или међународних техничких комитета;
5. Упознавање чланова Комисије KS H190 са ревидираним Интерним правилима Института;
6. Активности усмерене ка што бољој имплементацији стандарда у рад српских предузећа;
7. Упознавање јавности са мерама које су предмет стандарда, а које за циљ имају повољније ефекте на животну средину.

6 Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада

- Непостојање одговарајућих националних стандарда на српском језику изискује додатне напоре и средства који су ван области рада Комисије за стандарде и Института.
- Недостатак финансијских средстава онемогућава обезбеђење одговарајућих превода и упућује на преузимање стандарда методом проглашавања, што умањује значај ових стандарда у пословном окружењу и кључни је фактор за имплементацију програма рада.
- Недовољно учешће стручњака у доношењу српских стандарда.
- Незаинтересованост стручне јавности за учешће у јавној расправи и достављању примедба у вези са предлозима нацрта српских стандарда који су дати на јавну расправу.

7 План активности

Видети Годишњи план рада Комисије <http://www.iss.rs/tc>.

8 Корисни линкови за све наведене активности

ISS/KS 081

http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=50160

ISO/TC 190

http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=54328

CEN/TC 223

http://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:7:0:::FSP_ORG_ID:6204&cs=18B71D00DB51E66B8EAD1876B4E2CE3BA

CEN/TC 345

http://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:7:0:::FSP_ORG_ID:410589&cs=182BF5A5A2DC33AA4EB16E08B7F2E9B0

Биљана Степановић
секретар Комисије

Драган Црнковић
председник Комисије